

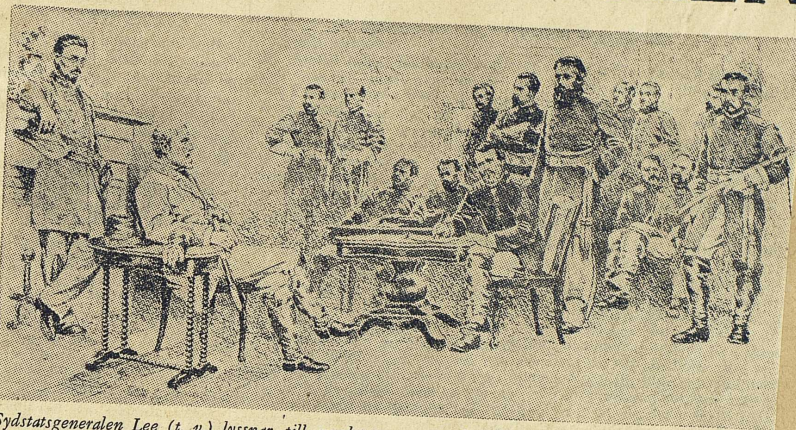
28/7

Fil. dr Erik Englund

har under de senaste dagarna utsatts för kritik i Expressen på grund av att han stannar kvar i första kammaren sedan nykterhetsfrågan — dr Englunds stora intresse — blivit avgjord. I en rad huvudpunkter representerar dr Englund åsikter som är oss helt främmande: han kan inte utan fog beskylldas för fanatism i nykterhetsfrågan, han är en ovanligt ivrig isolationist, hans ståndpunkt i ekonomiska och sociala frågor är relativt konservativ. Dr Englund är emellertid en särpräglad och självständig man, hans uppträdande utmärkes av en intellektuell lidelse som är mycket sällsynt inom svensk politik. Det finns inte skäl att hävda att denna originella och i vissa hänseenden betydande person skulle avgå ur riksdagen.

28/7

ETT KRIG INFÖR HISTORIEN



Sydstatsgeneralen Lee (t. v.) lyssnar till nordstaternas överbefälhavare Ulysses Grant, som skisser villkoren för kapitulationen i april 1865. Den nobla och vänskapliga tonen vid dessa förhandlingar satt djupa märken i amerikansk tradition.

DE STORA SKILLNADERNA i bedömandet av historiska personer och händelser sammanhänger, det är lätt att konstatera, med bedömarens nationalitet, geografiska och sociala miljö, politiska åskådning. Detta gäller även de professionella utredarna och domarna, historieskrivarna (vi bortser här alldeles från sådan nationalistisk eller kommunistisk "historieskrivning" som är ett erkänt led i en regims propaganda). I många fall kan man, schematiskt, tala om en tysk och en fransk, om en konservativ och en radikal historiebild. Ofta sägs det slarvigt eller tanklöst, att dessa olikheter beror på skilda värderingar. Något ligger naturligtvis i den tanken. En konservativ skildrare av en statsman beundrar mera kraften, fastheten, den utrikespolitiska skickligheten, en radikal upphöjer medkänslan och de inrikespolitiska reformerna. Men de relativt enkla värderingar varom här är fråga är i vår kulturkrets ganska likartade. Den konservative beundraren av Bismarck söker gärna visa att järnkanslern var hänsynslös blott i den mån det var nödvändigt, att han var human och socialt förstående; i radikala teckningar av Gladstone betonas inte bara hans liberala patos, utan också hans realism och statsklohet. Kort sagt, det är inte bedömandet av ett givet Bismarckporträtt det främst gäller, utan hur Bismarck verkligen såg ut. I första rummet är det verklighetsföreställningarna som går isär. Sammanhanget mellan bedömarens bild av den bedömde och hans egen situation och ståndpunkt är alldeles för komplicerat och subtilt för att täckas med ett ord som värdering.